

Isten és a történelem előtti felelősséggel – az 1956-os Szabadságharc félévszázados évfordulóján¹

A szabadságharc 1956. október 23-án robbant ki, de jóval korábban kezdődött – valójában akkor, amikor az első szovjet katona átlépte a Kárpátok gerincét és nyomában megjelent az első moszkovita agitátor.

Csonka Emil

Az idei esztendőben emlékezünk meg az 1956-os magyar szabadságharc fél évszázados évfordulójáról. Ez a kerek évforduló egyrészt nagy büszkeséggel tölti el azokat, akik joggal és minden tekintetben a magyar nemzethez tartoznak. A „gyönyörű egység októberi napjaiban” – ahogyan az 1956-os szabadságharc egyik kiemelkedő személyisége, Mindszenty József bíboros, hercegprímás rádióbeszédében fogalmazott – a magyar nemzet egységesen izzott át belső lelkületben és tetterőben egy közös cél érdekében! A II. világháborús összeomlást követően a magyarságra – a nagyhatalmak által megkötött igazságtalan egyezmények következtében – újból kommunista uralom telepedett, immár moszkovita fegyveres segédlettel (az első kommunizmust a magyar nemzet még le tudta rázni magáról). Ez a rendszer – most már az orosz szuronyok árnyékában – rögtön hozzálátott a magyarság minden vonalon történő brutális megsemmisítéséhez. Legelsősorban a magyarság vallás erkölcsi alapjainak lezüllesztését indították el, amely a szovjet-rendszer kiemelt céljai között szerepelt. Eleinte ugyan alakoskodva vallásszabadságot iktattak törvénybe, de hamarosan – teljesen hazug indokokkal – mindennemű közéleti vallásos tevékenységet felszámoltak, a hozzájuk tartozó intézményekkel, egyesületekkel együtt (néhány egyházi iskolát mutatóba meghagytak). Megszüntették egy nemzet legbiztosabb fundamentumát, a kötelező

¹ Magyarok Vasárnapja 2006. október-november-december

valláserkölcsi nevelést. A magyar keresztények közül is sokakat – szintén hazug, koholt és gumibottal fogalmazott vádpontok alapján – bitófára juttattak. Minden erejükkel mocskolták, majd rágalmak alapján bebörtönözték Mindszenty bíborost, gyaláztak Istent, Hazát, magyarságot. A szerzetes- és felekezeti iskolák szétverésével pedig máig kiható és csak hosszú idő alatt helyrehozható erkölcsi károkat okoztak.

A morális lezüllesztés mellett elkezdődött a gazdaság teljes lerombolása is. Gyakorlatilag mindent államosítottak, a tulajdonosok (ha még tudtak) vagy Nyugatra menekültek, vagy közülük többeket itt kivégeztek. Mások jogfosztottak lettek. A terror elképesztő méreteket öltött! Csonka Emil így írja le az orosz megszállást követő állapotokat: „A háborút követő hónapokban és években a Magyarországon bemutatkozó orosz katona visszataszító látványt nyújtott mind brutalitása miatt, mind pedig azért, mert egy primitív politikai rendszer alattvalóinak képét tárta az ország elé. Az a tény, hogy az orosz katona burzsuj-luxusnak tekintette a legegyszerűbb közhasználati cikket is, elképzelhetetlenül negatív szovjet viszonyokra engedett következtetni. A megszállók brutalitása egyfelől, a megszállt országok magasabbrendűsége másfelől – ez váltotta ki azt a magyar s általában európai közmeggyőződést, amelyet egy szellemes francia mondás így örökített meg: »Sztálin két hibát követett el: az egyik, hogy katonáit megmutatta Európának, a másik, hogy katonáinak megmutatta Európát.«”²

Ennek előzményeit 1919-ben a magyar nemzet már egyszer megtapasztalta. Mindszenty (Pehm) József, aki akkor, az első kommunizmus idején Károlyi Mihály és Kun Béla börtönében, mint zalaegerszegi hittanár raboskodott, kiszabadulása utáni első vasárnapi prédikációjában elmondotta, mit látott, hol volt. Ez mindennél jobban igazolja a kommunizmusról alkotott véleményének hitelességét és világítja meg a rendszer belső romlottságát, lényegét. “Börtönből

² Csonka Emil: A forradalom oknyomozó története 1945-1956 Veritas München 1981. 62.

jöttem, láttam a parlament mennyezetig vérrel befreskelt pincéit, a vízvezeték csöveire akasztottakat, hallottam a teherautók motorjainak berregését a halálpincék előtt, hogy a megkínzottak segélykérését ne hallják künn. (...) megcsonkították a kivégzettjeiket, (...) amikor Kun Bélával megérkeztek az ázsiaiak, akik a pesti öröm- és hintáslegényeket megtanították szöget verni a köröm alá, a besózott élve-nyúzására, a kihúzott nyelvnek az orra szögelésére.

Benézett börtönömbé Szamuely, aki kézlegyintéssel intézett el húsz-harminc magyart. Láttam Korvin-Klein Ottót, a púpos gnómot, aki éjjel a Lánchídon lövette agyon és a Dunába szórta áldozatait. A vörös börtön kapuja a vörös pokolnak, amelyen át belátni a Szovjetbe. Most még a saját népüket gyúrnák át ezekkel a fegyverekkel, kínzásokkal, gyilokkal, akasztófával, géppuskával. De meglátjátok, eljön az idő, amikor felrobbantják a világot és megkínózzák ezekkel az eszközökkel. Véres utópiát építenek a keresztény kultúra romjain. Az én szavam gyenge: Nyugat nem hallja meg. Talán megértenék Nyugat államférfiai is, ha a vörös börtönökön át néznének be ők is a Szovjetbe! Így nekünk, magyaroknak most még nem hisznek. Azt gondolják, miért fogjanak össze a Szovjet ellen, hiszen még nem az ő hazájukat gyújtogatja, csak a magyarokét. Nincs annyi eszük, mint a magyar parasztnak, aki a hetedik határból is hazaszalad tüzet oltani, ha meghallja a félrevert harangja szavát. De legalább ti higgyetek nekem! Te magyar értelmiség! Ne engedjétek el a földműves és a munkás kezét! A ti bűnötök lesz, ha magatoktól eltávolodni engeditek őket. Magyar munkás, térj észre! Azt hitted, hogy láncaid helyébe az egész világot megnyered. Most láthattad, hogy nagyobb nyomort kaptál a proletárdiktatúrától és lelkiismeret furdalást, hogy ezt a fűriát te segítetted. Földműves, te hű maradtál, földreformot kell kapnod, mert ez nem a vörösök találmánya, hanem Prohászka indítványa, húsz év óta. És a te igazságod, magyar

nép, Krisztus népe, légy egységes, egymás testvére, nagy megpróbáltatások előtt állsz még!”³

A nagy megpróbáltatások és a hősiességek áldozatvállalásai 1945-től ismét folytatódtak. Csonka Emil 1956-ról szóló munkájában⁴ részletes elemzést ad mindazon okokról, amelyek a szabadságharc kirobbanásához vezettek, Pongrátz Gergely pedig – mint az egyik leghitelesebb tanú – a szabadságharc eseményeiről, belső összefüggéseiről ad tudósítást.⁵

Jelen megemlékezés nem foglalkozik az események részletesebb ismertetésével (erre számos hiteles, részben hivatkozott irodalmi forrás áll rendelkezésre), hanem a szabadságharc szellemiségét, az abban résztvevők páratlan hősiességét, összefogását és áldozatát igyekszik néhány példán, megnyilatkozáson keresztül – köztük kiemelten Mindszenty József esztergomi érsek beszámolóin át – bemutatni.

Tegnap még üldözték és felfalták a rossz bárányt, ma jó színbe öltöznek és igyekeznek jónak tüntetni fel magukat, és bárányok bőrébe bújnak. A farkasbőrre nincsen szükségünk, de olyan báránybőrre sem, amely alatt farkas rejtőzik!

Mindszenty József

Ezen az évfordulón azonban azt is meg kell állapítani, hogy azok a célok, amelyekért a szabadságharc folyt, mintha teljességgel megvalósulatlanoknak és

³ Maróthy-Meizler Károly: Az ismeretlen Mindszenty – életrajz és korrajz. Pannónia Kiadó, Buenos Aires, 1958. »1919: Károlyi Mihály és Kun Béla fogságában« című fejezet (Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár).

⁴ Csonka Emil: A forradalom oknyomozó története, i.m.

⁵ Pongrátz Gergely: Corvin köz – 1956.

jelen állapotban megvalósíthatatlanoknak tűnnének. Ennek a megállapításnak az alapja pedig az, hogy a világban az a rendszer, amelyen az első és legnagyobb léket az 1956-os magyar szabadságharc ütötte, nem szűnt meg, hanem sok helyütt még mindig eredeti formájában létezik. Vannak azonban országok, világrészek, ahol a kommunista rezsím képviselői „kosztümöt cserélve” újra irányító szerepbe kerültek. A múlt század ezen totalitárius rendszerének 100 millió áldozata egyedülálló a történelemben.⁶ A több földrészre kiterjedő rendszer országok, nemzetek és nemzedékek életét nyomorította meg, és változatlanul rombolja azokon a helyeken, ahol bármilyen megjelenési formában tovább létezik.⁷

Ez a sajnálatos külső és belső támogatottságnak köszönhető. A kommunizmus Kelet-Európában négy és fél évtizedes uralkodása alatt a népesség nagy részéből kiirtotta az önálló gondolkozást, az erkölcsi elvekhez való ragaszkodást. Ahol a családi nevelés ezt nem ellensúlyozta, ott az előzetesen nyíltan kommunista elkötelezettségű „vezérkar” újra a maga oldalára tudta állítani ezeknek az erkölcsi-, és nemzettudat nélküli embereknek a nagy részét. A mai Magyarországon is ez a helyzet - hol és melyik, valóban minden tekintetben jogállami rendszerben valósulhat meg az, hogy egy nemzetet a saját (volt) fizikai és morális gyilkosai⁸vagy azok közvetlen leszármazottai, ideológiai örökösei, illetve mindezek kollaboránsai akár a legkisebb mértékben is irányíthassanak?! Ez a kérdés nem merül fel azokban, akik az elmúlt 16 évben lezajlott országgyűlési választások alkalmával immár harmadszor (!) adtak segédkezet kommunista utódpart ismételt uralomra jutásához? Miért lehetséges az, hogy háborús bűntettekkel terhelt politikai rendszert magukénak valló, annak

⁶ A kommunizmus fekete könyve. Nagyvilág Kiadó

⁷ A kommunizmus áldozatainak emléknapija. Nemzeti Újság 2006 (2) 3. www.lelkiismeret88.hu

⁸ Mészáros Tibor: A száműzött bíboros szolgálatában. Mindszenty József titkárának napi jegyzetei (1972-1975). Lämpás Kiadó, Abaliget, 2000. 161.

kiepítésében és fenntartásában aktívan részt vevő, azt korábban nyíltan is támogató egyének mindenben teljes szabadságot élvezhetnek? Miért lehetséges az, hogy belföldi és európai parlamenti választásokon ilyen múlttal rendelkezők *egyáltalán* indulhatnak, és mandátumot szerezhhetnek? És miért megengedett az, hogy korábbi rablásaikat, rombolásaikat most, átfestett jelszavakkal, a legminimálisabb erkölcsi gátlás nélkül, lényegileg azonos módon, bár sok tekintetben még alattomosabban folytathatják? Ezekről persze – a tapasztalatok alapján – mást várni mérhetetlen naivitásra vallana! Az ilyen elemeknek semmiféle morális alapjuk nincsen sem a legkisebb mértékű kritikához, pláne nem az irányításhoz! A gonoszságnak *soha* nem lehet jogos a térnyerése, semmiféle eltorzított demokrácia-fogalom fedőneve alatt sem. „Ha Isten ránk tekint, (...) csak a sietve visszaállítandó független, és magyar bíróság lehet illetékes a számonkérésben” – írja végrendeletében Mindszenty József bíboros, a 20. század hitvalló magyar főpapja.⁹ Az igazságot szolgáló és elégtételt adó számonkérés **mind a mai napig nem történt meg!** A magyar történelem egyik legsötétebb korszakának büntetlen folytatása ez a mai kor, amelyben annak a rendszernek a nyúlványai újult erővel teszik tönkre a magyar jövőt. És mi miért nem védhetjük értékeinket, az egyetemes értékeket, amelyeket minden erővel le akarnak rombolni? A *valóban* magyaroknak és *valóban* keresztényeknek fokozott erkölcsi kötelessége ennek a szennyáradatnak az erejükhöz mérten történő megfékezése.¹⁰ A Magyarországon élő lakosságnak egy tudattalan, tudni nem akaró része újra egy nemzetközi bolsevik-szabadjóműves¹¹ (tehát egy teljességgel Isten- és nemzetellenes) bűnszövetkezetet erősített meg hivatalában. Ezek tekintetében az eredmény megint csak egy nagy lebógés volt mind magyarság, mind kereszténység terén! Az idei évben is ehhez adtak segédkezet

⁹ Füzér Julián: Szentnek kiáltjuk! Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, Ohio, USA, 1987. 77.

¹⁰ Mi lesz veled, ifjúság? Nemzeti Újság 2006 (5) 9.

¹¹ Mindszenty bíboros kijelentése: „*A szabadjóművesség ugyanaz szalonkabátban, mint a bolsevizmus mezítláb.*” Csonka Emil: Krónika Mindszenty bíboros amerikai útjának egyik jelentős szakaszáról. München, 1974 (kézirat). 64.

magukat katolikusnak, kereszténynek valló egyének is – máskülönben ez a szavazati arány nem jöhetett volna ki!

1989/90-ben a kommunisták önként adták át a hatalmat. Miért?! Azért, hogy egy véres megtorlást elkerüljenek, és hogy néhány évvel utána újra teljhatalommal térhessenek vissza. *Kifosztották az államkasszát – és most ők, a kifosztók akarják eladni saját magukat megmentőként!* Aki mindent pénzért tesz, az előbb-utóbb pénzért mindent megtesz! Az általuk és elődeik által felhalmozott mérhetetlen államadósságot most újra a nyakunkba varrják, oktatásunkat lezüllesztik (többek között a tárgyi ismeretek minimálisra csökkentésével, mert tudják jól, hogy a butaság ellenszere a tudás és ezek olyan társadalmat akarnak, amelynek tagjai az önálló gondolkodásra minél képtelenebbek, így annál inkább manipulálhatók a rosszra), az abortusztörvény liberalizálással és a meddővé tétel szinte akadálytalan lehetőségével pedig a nemzetet a végső pusztulás felé hajszolják.

Az 1956-os szabadságharcban sokan adták életüket a legnagyobb eszméért: az emberi szabadságért. Őket erre nem kényszerítette senki, és nem gondolkodtak azon, hogy ez az áldozat megéri-e nekik, vagy sem, és kifizetődik-e majd valamikor, vagy nem, és hogy egyáltalán kifizetődik-e. *Felelősségük óriási volt, és ők ezt a páratlan feladatot példásan teljesítették.* Ma, ötven év elteltével a mai felelőtlen döntések következményei azok meghozóit nem kisebb mértékben terhelik!

„Az ördög gyilkos kezdet óta. Nem tartott ki az igazságban, mert nincs igazság benne. Amikor hazudik, saját természete szerint beszél, mert hazug és a hazugság atyja.” (Jn 8,44.) Ezért kell ma fokozottan odafigyelni, és annak alapján hinni bárkinek is, hogy milyen *múlttal* rendelkezik. Nem elég megnézni, hogy valaki mit mond, nézni kell azt is, hogy *ki* mondja!

Divat ma a „baloldal” részéről a Horthy-rendszerre hivatkozni, mint negatívumra. Az – hibái ellenére is – egy minőségileg és összehasonlíthatatlanul becsületesebb korszak volt, mint ami utána következett. Másrészt ezeknek honnan van merszük, erkölcsi alapjuk azt bírálni (nyilván a gátlástalanságuk következtében teszik mindezt), amikor az 1945-től eltelt négy évtizedben ők mérhetetlen gazemberségeket követtek el és követnek el a mai napig? Az a rendszer a bűnös, velejéig gonosz Rákosit életben hagyta¹² – amit az úgy „hálált meg” (rá jellemző módon), hogy erőszakos hatalomra jutása után ártatlanok ezreit ölette meg!

Ami a (nyíltan) kommunista években „jó” volt, az alapvetően mind a kommunizmussal *szemben* áldozatot hozó egyéneknek köszönhető. Minderről Fehérváry István, a kommunista börtönélet elszenvedője és túlélő szemtanúja a következőket írja: „Az egész országra kiterjedt és 11 éven keresztül tartó ellenállásnak egyetlen célja a megszálló szovjet hadsereg által fenntartott kommunista-szovjet diktatúra elleni harc, és a minimális szabadságjogok biztosítása volt. Hogy ez a harc sikeres volt, azt bizonyította 1956. október 23-a, amikor már nem kisebb ellenálló csoportok, hanem az egész nép kelt fel, hogy kivívja szabadságát és nemzeti függetlenségét. De addig hosszú volt az út. Több mint *félmillió magyart* tartóztattak le és ítélték el Rákosiék hóhér bírái. S *tizenötezer halott* fénylő nevét és emlékét őrzik a magyar történelem eme sötét korszakának megírandó lapjai.”¹³

A Terror Háza Múzeum, a Recski Nemzeti Emlékpark és a 301-es Parcella híven mutatja meg a „bolsevik humánusmot”, a történelem legkegyetlenebb rendszerének valódi arcát!

¹² Kubinyi Ferenc: Fekete Lexikon I. 163. Malomfalvi Kiadó „Magyarok Vasárnapja” 1994.

¹³ Fehérváry István: Börtönvilág Magyarországon 1945-1956 Magyar Politikai Foglyok Szövetsége kiadása 1990. 56.

Hallgatásunkkal nem leszünk bűnrészesei az önkénynek és az igazságtalanságnak. Vannak bizonyos cselekedetek, amelyeket az ember – különösképpen a keresztény – semmi körülmények között nem nézhet tétlenül. Bármilyen is legyen a helyzet, a mi feladatunk, hogy felemeljük szavunkat, hirdessük az igazságot és felszabadítsuk lelkiismeretünket.

Mindszenty József

Mindszenty bíboros 1956-ról, az azt követő eseményekről a következőképpen nyilatkozott. „Az ötvenhatos szabadságharc hirtelen pattant ki. Dicsőséges eredményt ért el kezdetben. De amikor a világ hatalmai nem tudták megérteni azt, hogy egy kis nép a szabadságért mire képes, és amikor szinte a szóözönnel és a hiábavaló locsogással inkább a másik oldalon segítettek, hát akkor fordult nehézsre a mi szabadságharcunk sorsa.”¹⁴

„Békés tüntetés indul október 23-án: fegyvertelen magyarok tüntetése. Gerő ÁVH legényeivel lövetni kezd. Fegyverre fegyver volt a válasz, s kitör a magyarok legszebb szabadságharca. Elsöprik Gerőt; tűz alá veszik az ÁVH-sokat. Az oroszok beavatkoznak. Ledöntött orosz emlékeket, sérült épületeket, szünetelő gyárat látok – és boldog, megkönnyebbült emberi arcokat. A fölkelők állják a harcot és győznek.”¹⁵ „Dicsőséges volt ez a hét. *Gyerekek verték meg az orosz hadsereget a Molotov koktéllal.* És az orosz nem mert mozdulni. Látta a tökéletes vereséget és itt szégyenbe borult az arca, hogy iskolás gyerekek intézték el a páncélosaikat. De aztán, amikor kapott egy biztatást, hogy bizonyos nagyhatalmak nem szeretik hogy akad egy nép, amely

¹⁴ Mindszenty József: Hirdettem az Igét. Mindszenty Alapítvány, Vaduz, 1982. 282.

¹⁵ Mindszenty József: Emlékirataim. Weller Publishing Co. Ltd., Torontó, 1974. Szent István Társulat, Budapest, 1989. 420-421.

nincs barátságban a Szovjettel – nem az orosz néppel – akkor hozta a központi Bizottság Moszkvában a határozatot, amit addig nem mert meghozni.”¹⁶

Pongrácz Gergely, az 1956-os magyar szabadságharcban a budapesti Corvin-köz szabadságharcosainak parancsnoka, könyvében idézi a Mindszenty bíboros által említett két táviratot, amelyek a Nyugat részéről közvetlenül járultak hozzá a szabadságharc vérbefojtásához: „Azonban, hogy a szovjet gőzhenger meginduljon, arról gondoskodott az *amerikai külügyminisztérium*, amikor a Moszkvában levő követének elküldte azt a táviratot, melyet mélyen elhallgatnak úgy Keleten, mint Nyugaton. Ezzel a távirattal biztosították a Szovjet kormányt arról, hogy: **»Az Egyesült Államok kormánya nem tekinti Magyarországot, vagy a szovjet blokk bármely tagját potenciális katonai szövetségesnek.«**”¹⁷

A második távirat szövege így hangzik: **“Az Egyesült Államok kormánya nem tekinti jó szemmel azokat a kormányokat, amelyek barátságtalan viszonyban vannak a Szovjetunióval.”**¹⁸

A második szovjet intervenció legfőbb indítóokáról Csonka Emil ad elemzést könyvében. „A magyar forradalom irodalmában, főleg a leveretés hatása alatt, megszülettek olyan tézisek is, hogy a második orosz beavatkozást a forradalomnak ez vagy az a mozzanata, elsietett gesztusa vagy radikális követelése váltotta ki. Jogos a kérdés, hogy akkor október 30-án miért hirdette meg egész kelet-európai politikája revízióját (az orosz impérium), s november 4-én miért indított mégis támadást Magyarország ellen? A szovjet vezetőséget még Suez sem bátorította fel annyira, mint egy másik körülmény, nevezetesen az, hogy meggyőződött: az Egyesült Államok **semmit sem kockáztat**

¹⁶ Mindszenty József: Hirdettem az Igét, i.m. 282-283.

¹⁷ Charles Bohlen, az Egyesült Államok moszkvai nagykövetének emlékiratai (Witness to History) 413. In: Pongrácz Gergely, i.m. 20.

¹⁸ Brian McCauley, Hungary and Suez 1956. Journal of Contemporary History, 1981, **16**, 777-800. In: Pongrácz Gergely, i.m. 21.

Magyarországért, vagy a többi közép-kelet európai nép szabadságáért, a Szovjetunió nyugodtan megindíthatja a támadást, Amerikától nem kell tartania. *Ez volt a döntő!* Mihelyt Moszkva látta, hogy Magyarország leverése nem jár kockázattal, habozás nélkül megindult. A magyar forradalom irodalmának a nemzetközi aspektusokat vizsgáló számos műve olyan eszmefuttatást tartalmaz, amely abból indul ki, hogy nyugati, amerikai katonai beavatkozás nélkül is eredményesen lehetett volna segíteni Magyarországon, ha Amerika diplomáciája erélyesebb, s ha Amerika legalábbis katonai erejének és fölényének a tudatában, azzal arányosan kel a magyar ügy diplomáciai védelmére. A magyar szabadság és ezzel a közép-kelet európai népek szabadságának ügyét azonban Amerika a *pszichológiai csatatéren* veszítette el. Sok múlt azon, hogy melyik fél tudott hatásosabban fenyegetni vagy ijesztgetni, akkor is, ha fenyegetését nem is akarta beváltani. Oroszok, az orosz polgárjogi mozgalom tagjainak véleménye szerint azonban *korántsem volt szó arról, hogy háború tört volna ki*. Elég lett volna, ha a Nyugat félreérthetetlenül tudtára adja a szovjet vezetőségnek, hogy nem tűri Magyarország eltiprását. A szovjet vezetőség semmiképp sem kockáztatta volna meg a világháborút. Az a feltevés és érvelés tehát, hogy a magyar forradalom nyugati megsegítése világháborúhoz vezetett volna, meglehetősen önkényes, s egyformán igazolni akarja a nyugati passzivitást és a szovjet intervenciót. Az adott esetben és időpontban a Szovjetunió nagyon is szorult helyzetben volt, háborúja népszerűtlen lett volna, így a tényleges háború veszélye meglehetősen kicsi volt. Ebben a helyzetben a határozott amerikai fellépés nem mulasztotta volna el hatását s Amerikának *a háborún kívül egy sor más diplomáciai-katonai eszköz állt rendelkezésére* ahhoz, hogy a Szovjetunióra nyomást gyakoroljon. Ehelyett Eisenhower elnök közvetve tudtára adta a Szovjetuniónak, hogy nincs mitől félnie. A magyar forradalom és szabadságharc nemzetközi hatása és jelentősége számos vonatkozásban azonnal megmutatkozott. A forradalom pusztán ténye arra kényszerítette a szovjet kormányt, hogy csatlós-övezetében kevésbé radikális módszereket alkalmazzon. 1956 óta a Kreml egyik politikai

maximája volt, hogy még egy Budapest, még egy magyar forradalomhoz hasonló esemény ne történhessék.”¹⁹

Mindszenty bíboros Emlékirataiban a szabadságharc kitörésének okairól, és annak vérbefojtásáról a következőket állapítja meg: „Senki sem tudta felmérni a rendszer belső romlottságát és a nép (ifjúság, értelmiség, munkásság) lelkében a csömör fokát. Hogy állunk akkor azzal a fölfogással, hogy Moszkva robbantotta ki a magyar fölkelést? A két felfogás nem ellenkezik egymással. *Moszkvának célirányosnak tűnhetett fel: egy ponton tágra ereszteni a gyeplőt, és amikor itt fegyverre érik a dolog, lecsapni, letörni keményen, kíméletlen ágyútűzzel és vérbefojtással, deportálással, börtönnel, internálással. Az elégedetlenség így nemcsak ezen az egy ponton, hanem mindenütt elnémul.*”²⁰

A szabadságharc leverését követő bosszúhadjáratról pedig így tudósít: „Utána a politikai rendőrség hamar felszervezkedett: a harmadik napon már állott – november 4-e után. *A legújabb korban a bolsevizmus rendszeresítette és tökéletesítette a kínzás magas tudományát a Cseka intézményekkel. A »módszereket« állítólag nyugati szakértőktől tanulták. Nyugati alaposság, szervezőképesség indítja el, keleti vérszomj kiaknázza, tökéletesíti. Hitler Gestapo-ja később emel rajta. A magyar ÁVH mindkettőt értékesíti. Az iskolázók nálunk oroszok. A magyar tanítványokat kommunista oroszok vezették be a kínvallatás modern és tudományos titkaiba, tőlük kapták a szakmabeli kiképzést. Magyarországot 1944 és 1956 október huszonharmadika között az idegen kommunista megszálló hatalom börtönbe helyezte. Azután tizenegy napig újra szabadon lélegeztünk. November negyedikétől kezdve újra Kelet vastömlőce lett az ország: a Vasfüggöny újra lezárult.*”²¹

¹⁹ Csonka Emil: A forradalom oknyomozó története, i.m. 498-508.

²⁰ Mindszenty József: Emlékirataim, i.m. 421.

²¹ Mindszenty József: Hirdettem az Igét, i.m. 282; Mindszenty József: Emlékirataim, i.m. 235, 375, 447.

Fehérváry István idézett munkájában megrendítő módon írja le azt az embertelen eljárást, ahogyan ártatlan embereket – politikai okokból – a Kisfogházban a kommunista rendszer fenntartói a szabadságharcig kivégeztek. *Ezek a kivégzések a szabadságharc megtorlásaként ugyanígy folytatódtak.* Az alábbi rész igen megdöbbentő és azért került bele az összeállításba, hogy egy közeli tanú elbeszélésének hitelessége ébressze fel a kétkedőknek, bizonytalankodóknak, vagy esetleg közönyöseknek a lelkiismeretét, és segítse őket a helyes oldalon történő állásfoglaláshoz.

„Az elítéltek keze hátul össze volt kötözve, a szájukat egy szíjjal felkötötték, és ingre, gatyára voltak levetkőztetve. Az ítéletet a formáság kedvéért előttük felolvasták, és miután szájuk fel volt kötözve, még szólni sem tudtak. Utána felléptették a két lépcsős zsámolyra. Most már gyorsan ment minden. Az egyik pribék a létra tetején a hurkot ráerősítette a nyakára, a másik kirántotta a lépcsőt a lába alól, és abban a pillanatban nagyot rántott az elítélt testén. A létra tetején levő pribék egy erős, »gyakorlott« mozdulattal jobbra rántotta az elítélt fejét, és kiakasztotta az utolsó nyakcsigolyáját és eltörte a gerincét. Az elítélt teste még vonaglott egy párat, szemei kidülledtek és kezei erőtlenül hullottak alá. A hullákat az akasztófáról a Kisfogházba beosztott borbély és házimunkás vette le, majd lehúzta róluk az inget és a gatyát. Begyömöszölték azon melegen egy papírzsákba, és a készenlétben várakozó hullakocsiba bedobták. Az ott segédkező pribékek az akasztás előtt még fél liter bort is kaptak az 50 Ft mellé. Az így még ki sem hűlt tetemekkel volt rá eset, hogy két halottaskocsit is zsúfolásig megtöltöttek. A kivégzettek hulláján minden esetben meglátszottak a bokán és a csuklón a bőrszíjak nyomai. A nőknél csak annyi volt a különbség, hogy nem meztelenül, hanem kombinéban rakták a papírzsákba. A nők kivégzését a perverz, szadista ÁVH-sok kéjelegve nézték végig.”²²

²² Fehérváry István, i.m. 53-54.

A kommunizmus máig történő fennmaradása külső támogatottságának is köszönhető. Mindszenty bíboros az 1956-os szabadságharcot követően számtalan megnyilatkozásában hívta fel a figyelmet a kommunizmusnak a még megmaradt szabad társadalmakat is fenyegető veszélyére. De ugyanúgy nem hagyja szó nélkül ezen szabad társadalmak, politikai rendszerek mulasztásait sem, melyek a kommunizmus térnyerését nagymértékben előmozdították. Emlékirataiban a bíboros így ír az 1956-os magyar szabadságharc elvesztésének külső okairól: „A Nyugat roppant vak is volt. A bolsevista betyárok – népek kiirtói – nemsokára királyi udvarokban kezdtek szalonképesek lenni. 1955-56 nagy ténye az, hogy amilyen mérvben megutálták a Vasfüggöny népei az orosz kommunista világot, oly fokban növekedett az elgyengült, lelkét lassan elvesztő Nyugat államaiban a Szovjet befolyása. Tengernyi magyar vér is folyt azért, hogy a Nyugat vakhályoga leváljon. De minden áldozat hiába volt. XII. Pius pápa ugyanakkor magatartásával példát mutatott a világnak. Minden rendelkezésre álló eszközzel küzdött értünk, s egyetlen napon háromszor állt a világ elé Magyarorszáért.”²³

XII. Pius pápa már október 28-án külön enciklikában foglalkozott a magyar szabadságharccal. Ebben többek között ezt írta: „Értsék meg valamennyien, hogy a népek megháborított rendjét nem lehet megszilárdítani sem fegyveres hatalommal, amelyből csak emberhalál származik, sem a polgárokon elkövetett erőszakkal, mely benső meggyőződésüket úgysem hallgattathatja el, sem pedig kiagyalt hazugságokkal, amelyek tönkreteszik a lelkeket és egyaránt sértik mind a polgári és keresztényi lelkiismeretet, mind pedig az Egyház jogait; a szabadság utáni jogos vágyat amúgy sem lehet kioltani külső erőszakkal.”²⁴

²³ Mindszenty József: Emlékirataim, i.m. 448.

²⁴ Salacz Gábor: A Magyar Katolikus Egyház tizenhét esztendeje (1948-1964). Dissertationes Hungaricae ex Historia Ecclesiae IX. Görres Gesellschaft München 1988. 141. Sorozatszerkesztő: Adriányi Gábor

Mindszenty bíboros így folytatja: „A nagyvilág nagyhatalmai attól a Szovjet-hatalomtól félték, amelyet a kis Magyarország fiatal iskolásai oly csúffá tettek egy egész héten keresztül a pesti utcákon. S aztán, a kétségbeesett kiáltásokra már semmi visszhang nem érkezett a nagyhatalmaktól. Az UNO úgynevezett határozatait csak a nyugati nemzetek veszik komolyan. A Szovjet markába nevet. *Így a magyar szabadságharc két vesztese: az erkölcsileg lezüllött világgkommunizmus és a tétlen, megbénult, erejét veszített Nyugat lett, az Egyesült Nemzetek Szövetségével az élen.*”²⁵

Az ausztráliai Perthben az 1956-os hősök emlékére 1974. október 23-án elmondott szentbeszédében pedig a szabadságharc erkölcsi erejét elemzi éleslátóan. **„Sok veszett ügy volt a világtörténelemben eddig. Nem mindig a veszett ügyek az értéktelenek. Sokszor ahhoz, hogy milyen szándékkal történik valami, sokkal inkább sikernek tekinthető a veszett ügy, mint a rossz szándékkal végzett – mondjuk – semleges ügy. Vigyázzunk erre, mert a történelemnek ez a tanulsága, tanítása. A veszett ügy is, ha a lelkiismeret tiszta és nyugodt, több erkölcsi előnyére van a nemzetnek és a nép sokaságának, mint a legnagyobb siker, amit a gonoszság sugallt és hozott létre.”**²⁶

A hősiek áldozat soha nincs hiába, mert egy nemzet ezer éven keresztül nevelődött ezeken a példákön. Tehát a szabadságharc céljai *erkölcsileg* mindenképpen megvalósultak és tisztességes magyar jövő építéséhez nélkülözhetetlenek!

Mindszenty bíboros 1946-ban a Váci Székesegyházban tartott szentbeszédében egy uralkodóról beszélt, amelyhez hasonlót – idő és idő közt párhuzamot vonva

²⁵ Mindszenty József: Emlékirataim, i.m. 447-448.

²⁶ Mindszenty József: Hirdettem az Igét, i.m. 284.

– az 1956-os szabadságharc eltiprása után Magyarország is kénytelen volt elszenvedni. A beszéd idevonatkozó része így hangzik: „Ha valaki, akkor Földnélküli János uralkodó tudta igazán gyűlölni az Egyházat. Kifosztotta és utálta az Egyházat. Az élete szakadatlan gyilkosságözön volt. Egyszer csak ez az élet is elmúlt. Mert az egyházüldözők élete is befellegzik, azok sem örökéletűek. És ennek a Földnélküli Jánosnak a történelem megörökítette a sírfeliratát: *»Itt nyugszik egy uralkodó, János volt a neve. Egész élete a gaztetteknek a láncolata volt, és amikor megérkezett a pokolba, azt is bemocskolta önmagával.«*”²⁷

A hitetlenség menekülés a felelősség elől a nihilbe. A materializmus is az. Nem a halál, hanem a halhatatlanság kellemetlen; nem a feltámadás ellen van kifogásuk a hitetleneknek, hanem az ítélet ellen. Amilyen mérvben sikerül kioltani magukban a felelősségtudatot, olyan előrehaladást tesznek a felelőtlenségben.

Mindszenty József

Mindszenty József utolsó személyi titkára, Mészáros Tibor feljegyezte a bíboros meglátását a kommunizmus javíthatatlanságáról, valamint arról, hogy az abban időszakosan meglevő „előnyök” nem maradandó értékekből fakadnak. „Misperint a kommunizmus eszméje jó, csak emberi tökéletlenség teszi lehetetlenné annak megvalósítását, ennek éppen az ellenkezője igaz. A kommunizmus eszméje a legvelejében gonosz és rossz: e földön a megváltás hiányában nem korrigálható, ki nem javítható. Ami jó mégis történik a kommunizmusban, csak abból ered, hogy az ember a teljes gonoszságra képtelen. Akaratát az a kevéske, sokszor csalékony jó is mozgatja, amely a

²⁷ Egyházam és Hazám. Mindszenty József hercegprímás szentbeszédei I. Összegyűjtötte, bevezette, jegyzetekkel ellátta Beke Margit. Esztergomi Főegyházmegye kiadása, Esztergom, 1991. 89.

farkasbundában rejtőzik. Létünknek ezt az édességes ízét Isten nem vette el tőlünk. Jóságában meghagyta.»²⁸

A következő idézet Mindszenty bíboros 1973-as kanadai körútján elhangzott beszédjéből való, amelyben a kommunizmus lényegét foglalja össze. „Ragadozó farkasok járnak körül a világon, vagy annak egyik részén. Sajnos, az Úr Jézus példabeszéde szerint farkasok járogatnak a bárányirhában. Vagy elveszik az irhát a báránytól, vagy a bárány is odakölcsonzi a farkasoknak a saját bőrét, hogy megtéveszthessék a világot. Két világ csap össze immár fél-, még inkább negyed százada. Ismeritek mindkettőt hallomásból, sajtóból. Nehogy azt gondoljátok, hogy itt is középütt az igazság. **Az egyik oldal teljes hazugság!** Én hirdetem azt, amit tapasztaltam, és amire a püspökszentelésben kötelezett az Egyház: »Ne mondd a sötétet fénynek, a valótlan igazságnak«.

Az I. világháború után a nagyhatalmak elvették Szent István földjének 68%-át, meghagyták 32%-át, 1/3-nál is kevesebbet, a vádlott meghallgatása nélkül. A II. világháborúba a Sztálin-szövetséges Hitler hajszolta bele az országot. A szintén Sztálin-szövetséges hatalmak odaajándékozták a 32%-os csonkot is a nemzetiség-irtó Sztálinnak, akinél mi is nemzetiség lettünk. Sztálin istentelen, feleséggyilkos. Mi keresztények vagyunk. Hogyan jöttek az oroszok? Volt 3 püspökhalál, 53 katolikus paphalál. A részeg és szifiliszos kirgiz »felszabadítók« megerősakoltak fegyveresen *1 millió* körüli nőt. Sztálin idetelepítettjei hadat üzentek Istennek, Egyháznak, a magyar történelemnek. Alakoskodva vallásszabadságot és emberi jogokat iktattak törvénybe. A választáson az orosz hadsereg támogatásával, választási visszaéléseik ellenére is nálunk kapták a legkisebb szavazatot, az új európai gyarmaton. A nemzetgyűlés, az abszolút többségi párt vezérei gyengék voltak. Az ország népe viszont nyelvre, vallásra való tekintet nélkül szembeszállt a rendszerrel. *Orosz és rendőri terrorral*

²⁸ Mészáros Tibor: Akit övéi be nem fogadtak. Mindszenty bíboros titkárának visszaemlékezései. Pro Domo, Pécs, 1997. 260.

elrabolták a katolikus hitvallásos iskolát, megszüntették az iskolai heti 2 órás hitoktatást, a közös vasárnapi templomba járást.

A kommunizmus nemcsak politikai párt, hanem legelsősorban világnézet; vallás ellen, Isten ellen, emberi lélek ellen, apostoli hitvallás ellen, Tízparancs és erkölcs ellen. Gyilkol, rabol, zsúfolja a börtönöket, a szibériai munkatáborokat. Lezülleszti az egyént, tönkreteszi a családot, csordává teszi a tömeget. Amely pillanatban valaki kommunista, abban a pillanatban megszűnt keresztény lenni. A keresztény Krisztushívő, a kommunista megtagadja az érte meghalt és föltámadt Jézus Krisztust, nem 30 ezüstart, csak egy csalásért. Hite az istentelenség, erkölcs az erkölcsstelenség. Ismerem a világtörténelmet. A történelem legkegyetlenebb rendszere ez. Ezt megírtam már 1942-ben, a könyvet elkobozták, elégették, a szerzője sorsát ismeritek. Kétszer voltam kommunista börtönben, de ha kell, megyek harmadszor is.

Kedves Híveim, az igazság jegyében üljük a Szent István 1000 évét. Legyetek hűek Szent István hitéhez és magyarságához magatokban és gyermekeitekben.”²⁹

Végezetül álljon itt Mindszenty bíborosnak a kommunista rendszerhez, illetőleg kommunista személyekhez való viszonyáról egy 1974-es sajtókonferencián elhangzott nyilatkozata. A sajtókonferencián többek között az alábbi kérdést intézték hozzá: „Eminenciád úgy 1956-ban kiszabadulás után, mint most, Magyarországról való kijövedele után kijelentette, hogy megbocsát minden ellenségének. Ez vonatkozik a kommunistákra is?” Mindszenty válasza a következő volt: „Igen, minden ellenségemnek megbocsátok, **de ez nem jelenti, hogy életem utolsó percéig ne harcoljak a kommunista rendszer ellen, a**

²⁹ Mindszenty József: Hirdettem az Igét, i.m. 226-227.

nemzetemet és a kereszténységet elnyomó zsarnokság ellen. Az ellenségeimnek személy szerint megbocsátok – de a kommunista *rendszernek* soha!”³⁰

* * *

Bízunk a Gondviselésben – s nem hiába! Ezzel a mondattal zárul Mindszenty József esztergomi érsek 1956-ban a magyar nemzethez és a világhoz intézett híres, a kommunisták által meghamisított rádiószószata.³¹ Ennek a beszédnek az ismeretében feltehetjük a kérdést, milyen kilátásaink vannak, és egyáltalán mi lehet a vigasztalásunk ebben a mai helyzetben? Ehhez meg kell gondolnunk azt, hogy egyrészt a földi élet nem a *végső* igazságszolgáltatás helye. Másrészt, bármilyen hatalommal is kell szembenézni, mindig igaz az állítás, amit Jézus Pilátusnak mondott, amikor az őt – gúnyruhába öltöztetve – az alábbi szavakkal kérdőre vonta: „Hát nem tudod, hogy hatalmam van rá, hogy szabadon bocsássalak, de hatalmam van arra is, hogy keresztre feszíttesselek?” (Jn 19,10.) Jézus erre csak ennyit mondott: „**Nem volna fölöttem hatalmad, ha onnan felülről nem kaptad volna!**” (Jn 19,11.) Bár a rossz az Istennek nem kifejezett szándéka, hanem csak megengedése, így nem alaptalan az irgalmában való töretlen bizakodás. *Az Istent szeretőknek minden a javára válik!*

Ennek gyakorlati kivitelezését Mindszenty bíboros 1974-ben egy sajtókonferencián így jelölte meg: „1956. november 4-én reggel, amikor a szovjet tankok támadása elől – mint akkor gondoltam: ideiglenesen – menedéket kerestem az amerikai követségen, személyemben a magyar szabadság szimbólumát köszöntötte a követ. A volt Magyarország elmúlt, a történelem nem állt meg. Az eljövendő Magyarországnak alapvető emberi jogokon,

³⁰ Mindszenty József: “Életem utolsó percéig harcolok”. Sajtókonferencia Torontó, 1974. szeptember 21. Magyar Élet, 1973. október 6. In: Mindszenty József: Szentbeszéd III. Vasárnapi Levél, Wien, 1973. (11/12), 50-53.

³¹ Mindszenty József: Emlékirataim, i.m. 437-441.

szabadságon, önrendelkezésem kell felépülnie. Mivel a jelen magyar uralom nem erre épült, nem tehetek mást, mint küzdök a leendőért, az eljövendőért.”³²

Jelen összeállítás egy személyes megnyilatkozással, a Parlamenti emlékkönyvbe írt üzenetemmel zárul.

Kedves Magyar Honfitársak!

Felelősségem teljes tudatában, 2001-ben az alábbiakat üzenem a jelen és jövő magyar nemzedékeknek:

- Gyakorolják és tartsák meg a Szent István által bevezetett keresztény vallást. Eddig is ez tartotta meg a nemzetet és ezután is *csak ez* a jövő útja!
- Fentiekből következően is vállaljanak gyermeket a magyar családok. Ne vegyen részt senki sem a bűn öttusájában (válás, abortusz, italozás, egykezés és öngyilkosság).
- Ismerjék meg a magyar példaképeket, köztük a 20. század legnagyobb magyar főpapjának, Mindszenty József, esztergomi érseknek életművét, a magyarságért és az egész kereszténységért vállalt óriási áldozatát!
- Tegyék félre a széthúzás szellemét. Az országgyűlési választások alkalmával *menjenek el* szavazni, és minden esetben keresztény és nemzeti szellemiségű pártra adják szavazatukat!

³² Mindszenty-leveleskönyv Gondolatok a bíboros leveleiből 1938-1975 Összeállította: Mészáros István Budapest, 1997. 99.

- Szeressék nagyon a Magyar Hazát és majd ők is úgy lépjenek ki e földi életből, hogy egy szebb országot hagynak itt maguk után ahhoz képest, mint amilyenbe beleszülettek!

A magyar nemzetet az Isten hozzánk lehajoló szeretetébe, a magyar szentek, vértanúk és hitvallók közbenjáró imádságába ajánlva azzal a biztos hittel, hogy Magyarországot kizárólag az Isten irgalma mentheti meg, azé az Istené, Aki felkelti napját jókra és gonoszokra egyaránt!

KRAJSOVSKY GÁBOR